

Utkast remissvar STF- NP bildning Jämtland

Svenska Turistföreningen lämnar följande synpunkter på remiss om *förstudie inför en eventuell nationalparksbildning för området Vålådalen – Sylarna – Helags Dnr NV-1196-11*

STF är i grunden positiv till bildandet av en nationalpark i Jämtlands fjällvärld. En nationalpark med formulerat syfte som tillåter utveckling och med en skötselplan som tillåter att den typ av verksamhet som idag bedrivs kan utvecklas och förändras.

Remissunderlaget ger en utmärkt beskrivning av områdets kvaliteter och därtill också den verksamhet som bedrivs. Att beskriva dagens verksamhet i det aktuella området ser vi som den lätta delen av processen. Det svåra är att bli överens om och lägga fast hur en framtida verksamhet skall se ut, en verksamhet som inte utgör ett hot mot närboendes utnyttjande och aktörernas möjligheter att utvecklas. Erfarenheterna från Fulufjället, som så utmärkt beskrivs i boken *”Så vände vinden”*, visar hur svårt det är men också att det går när man tar fram en skötselplan som tillgodoser olika intressenters behov.

Syftet med parken, hur det uttrycks och när det fastställs i tid, blir säkert avgörande för närboendes och många av de i området verksamma aktörernas inställning till bildandet av nationalparken. Därför är det STF:s mening att syftet först formuleras och förankras och att den fortsatta processen tar sin utgångspunkt i en förankrad syn på just syftet. Så som det preliminära syftet är formulerat i remissutgåvan tar den ingen höjd alls för någon mänsklig verksamhet. Det är STF:s mening att det i syftet också tydligt skall framgå parkens värde för friluftsliv och naturturism. Redan idag är området klassat som av riksintresse för friluftslivet. Det skall således enligt STF:s mening också återspeglas i parkens syftesformulering. Den avgör sannolikt om nationalparksbildningen kommer att lyckas.

Sveriges nationalparker utgör vårt gemensamma naturarv. Som naturvårdens egna flaggskepp eller kronjuveler. I det av Naturvårdsverket nyligen genomförda varumärkesarbetet för Sveriges nationalparker säger Naturvårdsverkets generaldirektör att de skall vara *”attraktiva, tillgängliga, kända och uppskattade”*. Tillgänglighet menar STF är ett nyckelord. Innebörden bör klargöras innan en process om ny park i Jämtlandsfjällen påbörjas. Tillgänglighet bör också vara ett nyckelord i formuleringen av syftet med den nya Jämtlandsparken.

Tidigt i processen är det också angeläget att det finns uppslutning kring det regelverk som skall styra verksamheten i parken. STF menar att det är viktigt att parken får en skötselplan som också medger förändring och utveckling. I en park med så mycket turistisk verksamhet (som väl beskrivs i underlaget) är det angeläget att det finns möjlighet till nya anpassningar och förändringar. En skötselplan får absolut inte vara ett hot mot utveckling av vare sig turismen eller rennärningen (dagens två stora verksamheter).

I remissen står att läsa ” *Syftet uppnås genom att friluftsliv och naturturism bedrivs i området i en omfattning och på ett sätt som inte negativt påverkar naturvärden, naturupplevelsorna eller möjlighet till renskötsel i området* ” Det är naturligtvis också STF:s mening men en tydligare skrivning för att kunna tolkas krävs. Bedöms exempelvis den nu pågående turistiska verksamhetens omfattning påverka naturvärdena negativt eller möjlighet till renskötsel i området?

Som framgår av underlaget har STF varit verksam i det tänkta området i över 100 år. Verksamheten bedrivs miljömedvetet med långsiktig hållbarhet som förtecken. Stora belopp har investerats och föreningen står också inför nya stora investeringar, närmast i Sylstationen. I Stensdalen har föreningen just investerat dryga nio miljoner. Bildandet av en nationalpark i det aktuella området skiljer sig troligen mycket från bildandet av tidigare fjällparker där inte en så omfattande turisverksamhet bedrivs vid parkbildningen. Fjällparkerna har bildats innan några stora anläggningar etablerats och människor haft dem som besöksmål. Värden som friluftsliv och turism har inte i någon större utsträckning behövt omhändertas. Troligen har det heller inte i någon annan fjällparksbildning, som lyckats, funnits så många intressenter. Det ställer utomordentligt stora krav på den fortsatta processen. STF minns väl hur det gick när Kirunafjällen och Jämtlandsparken förra gången skulle bildas. Då kom andra intressen än de renodlat naturbevarande att fälla ambitionerna. Osäkerheten var utbredd i många intresseläger. Processen lyckades inte skapa den nödvändiga trygghet som berörda måste känna. En fråga som tidigt i processen behöver ett svar är hur en nationalparksbildning påverkar möjligheterna att förändra, fortsatt utveckla och ev. utöka verksamheter. Och eventuella krav en skötselplan kommer att ställa på nya aktiviteter, byggnader, byggprocesser osv. Innan själva processen med bildandet på allvar påbörjas anser STF att detta bör vara kända inslag.

Det saknas erfarenhet av att driva omfattande turistisk verksamhet med stora turistanläggningar i nationalpark i fjällen. Och det saknas erfarenhet av hur en nationalpark påverkar möjligheterna att skapa, utveckla och efterhand anpassa redan pågående verksamheter. Det kan också handla om byggnader och byggprocesser. STF anser att man tidigt i processen, innan det systematiska arbetet med parkbildningen påbörjas, skall klarlägga och visa hur utvecklingsmöjligheter skall säkerställas. STF menar att regelverket i en modern nationalpark säkerställer att verksamheter kan förändras och utvecklas. Självklart med bevarande av parkens naturvärden och långsiktig hållbarhet som förutsättning.

”En förstudie skall ge en översiktlig bild av vad en nationalpark skulle innebära” skriver Naturvårdsverket i remissen. STF menar att det inte räcker med **”översiktlig bild”** med tanke på den omfattande verksamhet som bedrivs, och stora investeringar som gjorts och planeras. STF och troligen andra aktörer som rennäring behöver en absolut tydlig bild av hur parkbildningen påverkar möjligheterna att bedriva och efterhand förändra verksamheter i området. Det är utmärkt att det i remissen framgår att värden att slå vakt om också är friluftsutövning/naturturism och renskötsel. Möjligen oroar aningen skrivningen *”bevaras..... i väsentligt oförändrat skick”* som väl är formulerad för landskap och naturvärden och inte kan gälla anläggningar och verksamheter.

I likhet med Åre kommun anser STF att det i en nationalpark skapas möjligheter för fler aktörer och med nya produkter och tjänster och att turismen kommer att öka. I likhet med Bergs kommun menar STF att en nationalpark ökar antalet besökare och öppnar upp för nya kundgrupper och marknader. Och som Bergs kommun skriver är det viktigt att kommersiell verksamhet kan bedrivas i nationalparken.

”Processen för bildningen av en ny nationalpark organiseras i form av ett projekt som leds från Naturvårdsverket i nära samarbete med länsstyrelsen och kommunerna” står att läsa i remissunderlaget. Vidare att styrgrupp tillsätts av samma konstellation som vid beslut som berör andra parter kan adjungera dessa. Det skall också finnas en arbetsgrupp och dessutom en referensgrupp där berörda parter skall finnas med.

STF vill framhålla vikten av att de stora aktörerna i området hela tiden finns med nära och i de olika grupperingarnas arbete och beslut. Vi kan och vill bidra med betydande erfarenhet från att driva verksamhet i området. Ingen har större erfarenhet än STF att bedriva verksamhet i väglöst land. Föreningens erfarenheter bör tillmätas stor betydelse i många av de beslut som skall fattas om hur turistiska verksamheter skall kunna bedrivas i en kommande nationalpark.

Av remissen framgår att många under arbetes gång påtalat vikten av att parken ges en förvaltningsmodell för där lokala aktörer får ett betydande inflytande. STF delar synen att det är viktigt med samordning mellan parkförvaltning, rennäring, turism och lokala aktörer i den förvaltningsmodell som skapas. STF är en sådan lokal aktör som skall finnas med och ta ansvar i den parkförvaltning som skapas. Det viktiga i närtid är att berörda parter känner sig trygga med den tänkta nationalparkens syfte och förvaltningsmodell. Vidare att det tidigt tydliggörs hur en tänkt skötselplan påverkar dagens verksamheter och möjligheterna att förändra, utveckla och utöka den. Så länge dessa avgörande faktorer är okända är det svårt att ta slutlig ställning till bildandet. STF tror dock att en rätt skött process klargör dessa frågor innan arbetet med själva bildandet påbörjas.

I grunden är föreningen som framgått positiv till att detta tillgängliga och på det sättet unika fjällområde har skyddsvärde som motiverar nationalparksbildning, föreningen vill på olika sätt medverka till att denna process lyckas!

För Svenska Turistföreningen
